

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótalajdonos:	Hirdetéseket és nyilvtéri közleményeket
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
Félévre 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Iskola és nyilvánosság.

Zombor, 1906. június 18.

Nou scholae, sed vitae discimus. Így tartotta a klasszikus ó világ, mely már a gyermekben a leendő embert tekintette, akinek mint családfentartónak kenyeret kell keresnie s mint állampolgárnak polgári kötelességeket kell teljesítenie. Méltán tűzte ki hát az oktatás vezérelvéül, hogy nem az iskola, hanem az élet számára tanulunk.

Ez a vezérelv, amelyről ma sem mondhatunk le, egyfelől kötelességünk ké teszi, hogy a tanítás tervébe csak olyan ismereteket vegyünk fel, melyek a lelki tehetségek és a testi képességek harmonikus fejlesztése révén hasznos és szükséges utravalóval látják el az életbe kilépő ifjút; másfelől jogot ad arra, hogy az iskolai munkát a nyilvánosság ellenőrzése alá helyezzük. A klasszikus görögök olympiai versenye a maga valóságában nem volt egyéb, mint nyilvános számadás az iskolában szerzett testi ügyességről és lelki készségről.

Ilyen nyilvános számadásnak kell tekintenünk a Wlassich Gyula volt közoktatásügyi miniszter által szervezett

országos, kerületi és helyi tornaversenyeket, valamint a felsőbb rendelet nélkül mindinkább divatba jövő rajz- és egyéb kiállításokat is.

E nyilvános versenyeknek, kiállításoknak és iskolai beszéd- és szavalatpróbáknak haszna kétségtelen. A nagyközönség, melynek gyermekeit neveli az iskola, általuk módot és alkalmat nyer, hogy be-bepillantasson az iskolában folyó munka természetébe s meggyőződést szerezvén a munka nevelő, testedző és léleképítő hatásáról vagy ez irányban fogyatékos erejéről, a tapasztalt eredményhez képest buzdíthatja a munka tényezőit a kitartásra, illetőleg hangosan követelheti az irányváltoztatást. Szóval az iskola nyilvános fellépése lehetővé teszi a társadalom és az iskola kölcsönös hatását egymásra, ami kellő korlátok szellemel tartása mellett mindkét irányban csak jótékony lehet.

Viszont az ifjuság az iskola nyilvános hang- és tornaversenyein szokik a nyilvánossághoz. Megtanulja, hogy munkája a nyilvánosság ellenőrzése alatt áll, mely a munka értéke szerint becsül bennünket vagy elfordul tőlünk.

Ez a korán szerzett tapasztalata sarkantyú, hogy derék munkát végezzen, a hebehurgyaságtól tartózkodjék, a porhintésre ne is gondoljon. De e nyilvános szereplésnek meg van a növendékifjak szempontjából az a jó oldala is, hogy neveli bennök a becsvágy mellett a jogos önértéket, vérükbe oltja a nyilvános fellépések sikerét biztosító lélekjelenlétet és biztosságérzetet s ami szintén nem utolsó dolog, elsajátíttatja velök azokat a formákat, melyek között a nyilvános életben forogni szokás.

Örömmel jegyezzük fel a helybeli főgimnáziumról, hogy a lefolyt héten nem egy, hanem kettős irányú számadást is nyújtott a növendékek intézeti munkásságának természetéről és eredményéről. Az egyik volt a rajzkiállítás, mely a gyermekek művészeti izlésének fejlesztésére vet szép világot; a másik a tornaverseny, mely a testedzés teljes elismerésre méltó eredményeit mutatta be a nyilvánosság előtt.

Jól esett tapasztalunk, hogy állami gimnáziumunk a tudományos ismeretek közlésén túl kiváló gondot fordít a testi és művészeti nevelésre is, jól esett lát-

A „BÁCSKA” TÁRCÁJA.

Bepillantás a bűnvádi nyomozás és az ujjlenyomat rendszer.

— Apatini szabad liceumi előadás. —

Tartotta: **dr. Dömötör Győző** kir. aljárásbíró.

Hölgyeim! Uraim!

Volt idő, amidőn az emberek embertársaik bűncselekményeit csupán a sérelmet szenvedett ellen elkövetett jogtalan cselekedetnek tekintették — s ennek folytán az afölött való döntést is, hogy a bűncselekmény büntetésben részesüljön-e, vagy sem? — a sértett egyéni jogkörébe utalták.

Az emberi gyarlóság rövid életet szánt ennek a felfogásnak. Megszüntette már ott, ahol a legkezdetleesebb társulás létesült. Itt, ebben az időben ugyanis már azokat a bűncselekményeket, amelyek a társas együttélést támadták meg, vagy amelyek végeredményükben a társulás alapját képező közbiztonságot veszélyeztették, — tehát még csak ezekben a kivételes esetekben, a bűncselekmények megtorlása vagy meg nem torlása fölött való határozatot kivették a sértett egyéni jogköréből s a társulatra bízta.

Még később, a társas alakulások belteresebb kifejlődésének folyamán, amidőn egyrészt a természeti és emberi erőnek minél hathatósabb kiaknázására alakult egyesületek életrekeltek számokban ki sem fejezhető szövevényét az emberi érintkezésnek — midőn a társadalom mai formájában kialakult s annak különböző osztályai egy biztosságot nyújtó közös rendbe, az állami rendbe tömörültek — s midőn másrészt a tágult talajon, az élet tereinek ezernyi új pontján ütött tanyát a gonoszság: arra a felfogásra jutottak az emberek, hogy a bűncselekmények mindegyike akkor, amikor a sértett egyénnek kárt okoz, ugyanakkor kárt okoz a társadalomnak, az államnak is.

És ekkor, ma — mialatt nem sok századot kell értenünk — végképpen eltűnt a bűnvádi igazságszolgáltatásból a magánérdek elve s helyét a közérdeké foglalta el. S ezzel a bűncselekmények üldözése a sértett jogából az állam kötelességévé vált.

Amde a bűn megjelenésének formái — éppen úgy, mint azoknak a szenvedélyben, a haragban, a boszúállásban, a kapzsiságban, a lomhaságban s a lélek beteges hajlamaiban és

eltajulásaiban rejlő alapjai — ezerfélék; s ehhez hozzá sokszor a csodával határos a bűnös ravaszsága, találékonyága büne elpalástolásában. Igen súlyos terhet vett át tehát az állam akkor, midőn kötelességének ismerte el a bűnösök üldözését.

Nem lehet csodálkoznunk ennél fogva, ha a bűnvádi nyomozás kezdetleges eszközeire ma, mint a kultura sötét foltjaira tekinthetünk vissza. Legelső eszközei ugyanis a nyomozásnak a kínzások: tüzes vas- és vízpróba, éheztetés voltak, mely eszközök nemcsak hogy nem méltóak az emberhez, de amelyek ezenfelül rosszaknak is bizonyultak, mert számtalan volt az eset, melyben a test megtörése s a fájdalom kínjai bűnátvállalást kényszerítettek ki az ártatlan ajkaiból — s a bűnös elmenekült.

Követték a torturákat ma már komikusnak és botornak ismert nyomozási eszközök: a faluban való közhírrététele a gyanúsítottaknak és a párbajok, melyekben igen sokszor Mars ereje s Mefiszko kitanultsága ütötték agyon az igazságot.

Mellözöm a dajkamesék esendbiztosainak nyomozási külön módszereit, mellözöm a rém-

nunk, mert szent meggyőződésünk szerint csak az összes lelki tehetségek és testi képességek harmonikus nevelése ajánlódhat magán- és közéletünknek egész embereket.

Még csak egyet.

A középfoku iskoláknak az idén helyi tornaversenyeket kellett rendezniök a tavalyi országos tornaverseny után. Az utasítások értelmében a helyi versenyeket rendezhetik a helybeli középfoku intézetek külön-külön, de rendezhetik — s ez kívánatos volna — együttesen is. A mi felsőkereskedelmi iskolánk, sajna, mert növendékei mind ez ideig nem részesülnek rendszeres tornatanításban, most sem vehetett részt a helyi versenyben. Ugy halljuk azonban, hogy a jövő iskolai évtől kezdve ez intézetünkben is megkezdődik a rendszeres tornatanítás s ezzel elhárul az egyetlen akadály a közös helyi versenyek rendezése utjából.

Ugy legyen!

* * *

Gimnáziumi tornaverseny.

Gimnáziumunk tornaversenye folyó hó 14-én esütörtökön folyt le a várostól kijelölt játéktéren szép számú közönség jelenlétében. Délután 3 órakor dob- és kürtszóra indult ki az intézet udvaráról a kettős rendbe sorakoztatott ifjuság s a Gromon-, Kossuth Lajos-utcán, a Deák Ferenc köruton és a Sztapári uton vonult ki a játéktérre. Ez utvonalak mentén ablakból, kapuból s a gyalogjáróról sokan gyönyörködtek a fekete harisnyás, acélkék színű rövid nadrágos, fehér sweater-es és fehér-kék sapkás ifjak festői látványt nyújtó vonulásában. Katonás rendben, egyenes testtartással lépdelték az ifjak, arcukon az öröm s önbizalom derűje ragyogott, bár semmiféle zene sem lelkesítette őket. Erről jövőre megfélekedni nem szabad. A felnőttek lelke is áhítja a zenét felvonulások alkalmával, mennyivel inkább szükséges tehát a gyermeklélek ez irányu szükségletét kielégíteni.

A játéktéren, hol már nagy közönség várakozott, osztályonként kilenc oszlopba fejlődtek az ifjak s Ferencsik Lajos tanár vezetésével elénekelték a himnuszot. Ugyanebben az állásban Khloyber Lajos tornatanár harangütésére, minden vezérszó nélkül végezték az egyszerű mozgásokból összeállított, de minden egyszerűségük mellett személtelket gyönyörködtető szabadgyakorlatokat. A ritmikus tömegmozgás szépsége ezuttal is megkapta a néző közönség szívét, lelkes tapssal jutalmazta érte a mestert és tanítványait.

A szabadgyakorlatok után a négy alsó osztály ugynevezett osztálytornázást mutatott távol- és magasugrásban, korláton és kápás támán. Valamennyit szabatosság, rend és pontosság jellemezte.

Az egyéni versenyek közül első helyre került a síkfutásban való versenyzés.

A II. osztálybeli versenyzők 30 métert futottak két csoportban; az első csoportban első Földényi Béla, második Kloyber Ervin, a második csoportban első Schneider Károly, második Weinfeld Artur.

A III. osztálybeliek 40 métert futottak ugyancsak két csoportban; az első csoportban első Szmolenszky Gábor, második Schönfeld Hugó, a második csoportban első Deogárió Oszkár, második Tóth Ernő.

A IV. osztálybeliek 50 métert futottak; 1. Farkas Ferenc, 2. Lepold József, 3. Kühn Ferenc, 4. Diener József.

Az V. és VI. osztálybeliek 80 méteres versenyében 1. Bogdán András, 2. Weigand Béla, 3. Schumacher Sándor.

A VII. és VIII. 100 méteres versenyében 1. Petényi József, 2. Parcsetics László, 3. Svraka Ferenc, 4. Raichheld Aladár.

A síkfutás után következett a mintacsapat tornázása nyujtón és korláton. Dicséretké mondjuk, nem láttunk nyaktörő, félelmetes mutatványokat; ellenben minden mutatvány, akár lendüléssel, akár erőgyakorlat, kellemesen hatott nyugodt, biztos és szabatos végrehajtása által. Különösen ki kell emelnünk Svraka Ferenc VIII. és Klein Imre VI. osztályu tanulók igazán mintaszerű mutatványait.

A mintacsapat tornázását újra egyéni versenyek váltották fel változatos, hosszú sor-

zatban. Egyikben az erő, másikban az ügyesség kelt versenyre egymással. Lefolyásuk a következő volt:

II. osztályuak póznamásása. 1. Gavrilovits Bogdán, 2. Lukits Lajos, 3. Berlekovits József.

III. osztályuak póznamásása. 1. Nasztasits Novák, 2. Deogárió Oszkár, 3. Szennert Frigyes.

IV. osztályuak póznamásása. 1. Lepold József, 2. Kaltner Oszkár, 3. Pollacsek Andor.

Kötélmászás. 1. Horváth István V., 2. Gúth József VI., 3. Blökl János VI. o. t.

Függeszakadás. 1. Binder Jenő VIII., 2. Petényi József VII., 3. Gaál József VII., 4. Schmidt József VIII. o. t.

120 m. gátfutás. 1. Gúth József VI., 2. Parcsetics László VIII., 3. Svraka Ferenc VIII., 4. Horváth István V., 5. Sztrilich Imre VIII. o. t.

Rúdugrás. 1. Bogdán András V. (255 m.), 2. Raichheld Aladár VII. (250 m.), 3. Schmidt L. József VIII. (240 m.), 4. Tóth József VI. o. t. (230 m.)

Távolugrás. 1. Loógó Pál VII. (443 m.), 2. Petényi József VII. (432 m.), 3. Blökl János VI. (421 m.), 4. Jablonszky Zoltán VI. o. t. (416 m.)

Diszkoszvetés. 1. Schmidt L. József VIII. (2910 m.) 2. Schnur Károly VII. (2612 m.) 3. Mayer Jenő VI. o. t. (2560 m.)

Súlydobás. 1. Binder Jenő VIII. (1029 m.) 2. Schmidt L. József VIII. (1012 m.) 3. Tóth József VI. (968 m.) 4. Schnur Károly VII. o. t. (965 m.)

Magasugrás. 1. Guth József VI. (155 m.) 2. Loógó Pál VII. (154 m.) 3. Binder Jenő VIII. (153 m.) 4. Argay Zsigmond VIII. o. t. (152 m.)

Vívás. 1. Palásthy Ödön VII. 2. Schmidt L. József VIII. 3. Rácits Simon VII. o. t.

Kötélhuzás. A VI. osztály győzött az V. osztály ellen és VIII. osztály a VII. osztály ellen.

A versenyek befejezése után összeült a zsüri, hogy a díjakat odaitélje. A zsüri tagjai voltak: Fernbach Károly főispán elnök, Demetrovits Sándor, Falcione Nándor dr., Fernbach Péter, Hauke Imre, Hennings Frigyes, Khloyber Lajos, Löffler Emil, Rác Soma, Raisz Lajos,

regények jól értesült rendőrfőnökeit; sőt az előbbieket után arra a tényre hívom fel figyelmüket, hogy nyomozó közegek ma, az emberi találékonyság magas fokán még mindig sok esetben tehetetlenek a bűnösökkel szemben.

És miért? Azért, mert eltekintve egyetlen esőverte, viharos éj rablólovagjától, eltekintve az egyetlenegy bűn elkövetőitől, kiknek lelkiismeretét kinezza a bűn, kiknek kezeit égeti a rájuk hullott véresepp s kik büntetésükben vezekelve képesek a javulásra — seregek seregénél több az olyan bűnös, ki előtt a jó és rossz ethikai fogalmai helyett csak a haszon és kár önző fogalmai léteznek, ki a lelki kint, a bűnös tettet követő kijózanodás borzalmaít nem érzi, ki bűnbánatra nem képes, ki a társadalomnak állandó, elkeseredett támadója.

Ide, az emberi lét árnyképei és örökös ellenségeink közé tartoznak, mint főbb típusok: a legravasabb alapokra fektetett tolvajszövetkezetek, — az utonálló betyárbandák — az üzletredők emberei, a kasszafurás atyamesterei, a nemzetközi nevezetességre szert tett Papakoszták, kik sokszor ápolit kezű doktor urak, kik a technika és mechanika tudomá-

nyos fejlődésével lépést tartanak s kik között találkoznak olyan komplikált alakok is, mint Hamlet, a dán királyfi

Ezekkel, a bűn szakembereivel szemben tehetetlenségük mellett sokszor még pórul is járnak a nyomozó közegek oly értelemben, hogy neveltségessékké válnak a bűnösök találékonyságának ellensúlyozására kiesztelt védekezési módok folytán. Hogy csak egy esetet említsek, nemrég egy kis német városkában megesezt, hogy egy magánbank tulajdonosa wertheim szekrényének alját vaspadlóval és villanyos szerkezettel vette körül olyformán, hogy a hivatalos órák után és éjjel bekapcsolta a szerkezetet s ha valaki az áramterületbe lépett, csengő szólalt meg s jelezte a hivataln vendéget. Elmés találmány, — azonban egy szép estén az igazgató ur kedvenc cicusa valahogy el talált feledkezni a pénztárszobában s bizony rácsukták az ajtót A sötétben a papa kedvence nyugtalankodni kezdett, izgott, mozgott és — persze, hogy rálépett a tilos területre. Odalenn megszólalt a csengő. Berontott az egész személyzet jól felfegyverkezve, rendőrral az élén. Csak a macskapásztor bankár kedvencét találván a szobában,

megindult a kutatás, hogy csak ugy izzadt bele a rendőr. S mi lett a vége? Ha jól sejttem, az, hogy — még a cicus is kinevette a rendőrt.

De ha már a bűnösök királyai okoznak sok gondot a nyomozó közegeknek, mennyivel több bajt okoznak nekik a kisebb kaliberű gonosztevők; az ugynevezett: mindennap megszinegettek, a hajléktalanok, a toloncházak rosszfizető, állandó bérlői, a csavargók, kik mezitláb járnak, de gyűrűt viselnek, a vásárok tolvajai, az utazó zsebmetszők, utazó sipisták, a vándor diplomások, a kóbor eigányok hosszúkezü emberei, szóval a „jómadarak.“ Ezek nap-nap után tuljárnak az András eszén, mert ha horogra kerülnek is, majdnem mindig van munkakönyvük, — mely lopott okmányok — mely hamis.

Mindezeknek a beceses személyeknek első-sorban már a nyilvántartásuk is szükséges s ezért tormálisan elkönnyvelik őket. Igy keletkeztek világszerte a bűnösök törzs-, fő- s másnevű könyvei, a fekete könyvek. Ezeknek a könyveknek a bűnösök személyleírására vonatkozó adatai azonban oly általánosak, hogy olyanok, mint a családi bundák, t. i. majdnem

Rittinger Antal tagok, Király Lajos és Latinovits Szaniszló célbírák. Fernbach Károly főispánt, kit hivatalos ügyek elszólítottak, Hauke Imre polgármester helyettesítette az elnöki székben.

A zsűri az I. és II. osztályú győzteseknek kivétel nélkül oklevelet ítél, a III. és IV. osztályú győztesek közül az elsőnek bronzérmét, a többieknek pedig szintén oklevelet. A felső osztályúak versenyében az első ezüstérmét, a második és harmadik helyre helyezettek bronzérmét, a negyedik helyre helyezettek pedig oklevelet nyertek, úgy azonban, hogy két bronzérmét egy ezüstérmével s két oklevelet egy bronzérmével kicserélt a zsűri. Azonkívül tíz legjobb tornász apatini Fernbach Péter országos képviselőnk adományából egy-egy darab tizkoronás aranyjutalmat is nyert.

A díjak kiosztása után az ifjak újra oszlopokba állottak s a Szózat eléneklése után dob- és kürtszóra példás rendben, ahogy jöttek, elvonultak a játéktérrel.

Khloyber Lajos tornatanár büszke lehet első debütjére s a sikerből, valamint a nagyközönség elismeréséből és az ifjuság kedvéből merítsen buzdítást további, mindig fokozódó sikerekre nemcsak a helyi, hanem a kerületi és országos versenyeken is. Kívánatos azonban, hogy a műsor jóval rövidebb s egyeseknek versenyzése jóval korlátoltabb legyen. A hosszú műsor minden érdekessége mellett kifárasztja a türelmes nézőközönséget, a sok versenyben való részvétel kimeríti az ifjak erejét s megeshetik, amint meg is esett, hogy éppen abban a versenyben nem tűnnek ki, amelyben legkiválóbbak.

Egyébként mi is szívesen hozzájárulunk az elismerő szavakhoz, miket a zsűri helyettes elnöke intézett a mesterhez, valamint a lelkes éljenzéshez is, melyben az ifjuság vállra emelt tornatanárát részesítette.

* * *

Rajzkiállítás.

Mint minden évben, úgy az idei tanév végével is Király Lajos a főgimnázium jeles szakképzettségű tanára tanítványainak rajzaiból és festményeiből ügyesen csoportosított kiállítást rendezett az intézet rajztermében, mely folyó hó 14. től 17-ig tartott.

A kiállítás tartama alatt nagyszámú és előkelő közönség tekintette meg a kiállított

szébbnél-szebb festményeket és rajzokat, melyek az amatőr festészet terén az átlagos közepes eredményt nemcsak felülmúlták, hanem egy-két kép szépen fejlődő tehetségről is tanúságot tett. Leginkább meglepte a szemlélőt a gyors fejlődés, melyet az egyes növendékek a rendelkezésükre álló rövid idő alatt a festészet és rajzolás egyes ágaiban értek. Különösen tapasztalható volt ez az öröndetes jelenség a természet után készített festményeknél és rajzoknál, mi annál inkább elismerésre méltó, mivel a növendékeknek a gyakorlatra e téren kevés alkalom és idő állott rendelkezésükre. Tudva továbbá azt, hogy a természet utáni festésnél és rajzolásnál, az egyéni felfogás, a helyes színérzék és a szabatos rajzoló képeség a haladásnak feltételei, mint olyan képességek, melyeknek elsajátítására és fejlesztésére nagy idő és még több gyakorlat szükséges, teljes elismerésünknek kell kifejezést adnunk a látottak felett. S ezen elismerésünk szól elsősorban az intézet jeles rajztanárának, mert csak az ő szakszerű és buzgó vezetése tette lehetővé azt, hogy a növendékek ily szép és a közönség igaz élvezetére, gyönyörködtetésére való eredményt tudtak felmutatni.

Külön csoportokban voltak elhelyezve az I—IV. oszt. tanulók mértani, ceruza, tollrajzai és természet után készült, akvarel festményei, melyek a lombfűzér keretben igen szép képet táltak a szemlélő elé. Itt voltak elhelyezve az ügyesen konstruált mértani testek. Különösen szép rajzokat és képeket állítottak ki ezen csoportban: Diener, Danning, Gräber, Madarász, Radicevics és Teltsch IV. oszt. tanulók.

Önálló csoportot alkottak az V—VIII. oszt. tanulók gipszminták után készült szénrajzai, ceruza- és tollrajzai, vázlatkönyvei, valamint természet után készült akvarel és olajfestményei, mint a heti két rajzóra eredményei. Ezek voltak a kiállítás fénypontjai. E csoportból kiváltak Blazsevác, Szabó M., Szabó I. V. oszt. tanulók, Mayer, Fenyvesi, Városov Gy. VI. oszt. tanulók és Stiegmaher VII. oszt. tanuló festményei és rajzai. Különösen dícséretet érdemel Binder Péter IV. oszt. tanuló e csoportban kiállított két olajfestményeért. Fel kell említenünk még e csoportból Hruby VIII. oszt. tanuló, természet után készített olajfestésű tájképét, melylyel méltán nyerte el Király

Lajos tanár ur pályadíját. Az intézet kebelében fenálló „Arany János önképzőkör“ is adományozott egy díjat, mely azonban a pályázat meddősége miatt, ki nem adatott.

Külön kell felemlitenünk, mint önálló csoportot, Husvéth Lajos I. oszt. tanuló miniatűr gipsz és agyag szobormintáit, melyek általános feltűnést keltettek precizitásukkal. Ez annál inkább meglepő, mert ezek a szép tehetséget mutató „Kis szobrász mester“ emlékezete után minta nélkül készültek. Ezen jelenség újabb bizonyítéka annak, hogy az intézet jeles rajztanára nem szorítja a tehetséget a tanterv szűk keretébe, hanem szabad folyást enged neki az érvényesülésre, felölelve a képzőművészet itt még ezideig nem mívelt ágát, a szobormintázást is, csekély mértékben ugyan, de már is szép sikerrel. Ily rendszerű, szakszerű vezetés mellett a növendékeknek e téren való haladása biztosítva van. Szolgáljon elismerésül és buzdításul a jövőben Király Lajos tanár urnak fáradtságos munkájáért a közönség hálás és osztatlan elismerése, melyet nagy számú megjelenésével oly fényesen nyilvánított.

A kiállítás vázlatos képének e rajza örömmel konstatáljuk azt, hogy az ideki kiállítás semmi tekintetben sem maradt mögöttes a múltban megtartottaknak, sőt nivóját és a kiállított tárgyak mennyiségét tekintve, igen szép fejlődést mutatott.

m. a.

Az iskolai könyvtárakról.

— Hozzászólás az érseki tanhatóság által a tanító tanácskozományok részére kifizűtött tételhez. —

Írta: Fárbcás József.

(Folytatás.)

Az iskolai könyvtár holt töke marad, ha a gyermek csak annyit tud róla, hogy ez a szekrény olvasni való könyveket rejt, de nem kap belőle könyvet vagy ha kap is, haza viszi, forgatja — ha képes, a képeket átnézi s pár sor elolvasása után félredobja és így viszi vissza.

Hogy a gyermek a könyv értékét megbecsülhesse, hogy abból lelke a kincseket magába gyűjthesse, hogy olvasni tudjon és hogy kedvvel, élvezettel olvasson.

Az értelemmel, a lélekkel való olvasás az alapja a továbbképzésnek, a helyes önképzésnek és így a könyvtár hasznosításának is.

Éppen ezért a népiskola legmagasabb hivatása a helyes olvasás tanítása által a gondjaira bízott tanulóknak az olvasási kedvet, illetőleg a további önképzés iránti hajlamot fölkelteni és helyes irányban tovább fejleszteni.

Legnagyobb jótétemény, ha az egyszerű nép gyermeke is az ő értelmi és foglalkozási körének megfelelő hasznos olvasmányok fölfogására és élvezésére képesítést nyer az iskolában.

Hogy a gyermek olvasási kedvet kapjon és hogy ezt későbbre is, mint önképzési eszközt megtartsa, kell, hogy az olvasás tanítás érdekes legyen, az olvasási óra a tanulóra kellemesen és üditően hasson.

Az irtózik, akire fárasztó a munka, tehát az olvasást nem fogja sohasem megkedvelni az, akire olyan fárasztó az és olyan kínos, hogy gyöngyszemeket izzad. Általánossá kellene tenni az iskolában azt az elvet, hogy legkellemesebb óra legyen mindig az olvasási óra, amikor növendék és tanító szeretetteljesen összeolvadnak és a bizalom meleg érzelmével emésztik meg annak tartalmát.

Az olvasási kedvet növeli az, ha értelmessé tesszük az olvasást. Hogy ezt elérhes-

mindenkire ráillenek. „Rendes orr, rendes száj, rendes bajusz, alacsony alak, fekete haj, különös ismertető jel hiánya“ s más ehhez hasonló személyleírás például éppen úgy vág a közönség Gőrbé Jósikára, mint közéletünk számtalan ismert, jeles alakjára.

A fekete könyvek tehát magukban véve vajmi keveset érnek. Mint személyazonosság megállapító eszközt, megkísérelték ezért mellettük a bűnösök lefényképezését. Csak hogy a fényképezés is kétes értékűnek bizonyult. Egyrészt azért, mert amint a büntetlenül ijesztően szaporodó amatőr fényképezésünk is tudják: az ember arcképe különböző világításban felvéve más és másféle; másrészt azért, mert egy szemhunyorítás, egy könnyen eszközölhető arckifejezés változtatás, vagy például egy a frizurát megváltoztatni kényszerítő divat a hölgyeknél — sub rosa u. i. meg kell sugnom, hogy a bűnösök sorában igen magas százalékban szerepel a szépnem, a mosónőktől az excellenciás asszonyokig, a libácskától a hajmeresztően tudományos hölgyekig, a kevésbé szépektől föl az ugynevezett isteni piszékig — mást állít a hölgyekkel szemben hivatalból szivtelen rendőr elé. De még azért is, mert

szokás lévén időnként többször is lefényképezni a letartóztatottakat, a képtárlatok annyira tulszofolódtak, hogy emberfia legyen az, aki eligazodik azokban.

A fényképezés sem válván be, áttértek többféle személyazonosság megállapító módszerre: a bűnösök tetovizására, alsó állkapcsaik lenyomatási módszerére, szemek színének módszerére, az Anfosso olasz ügyvéd által ajánlott koponya körvonala rendszerre, majd a bertillonage rendszerre. Ezt Bertillon Alfonz a párisi antropológiai iskola tanára alapította, ki az emberi tett különböző, az élet folyamata alatt kevésbé változó tagjait mértékskálába foglalta, a méreteket embertani és bonctani alapokra fektette és e méretek és a bűnösök személyleírása által óhajtott megállapítani a nevüket eltagadó bűnösök személyazonosságát. Ez a rendszer azonban, bárhogy is ragaszkodnak hozzá nemzeti hűségéből a franciák, komplikált mérései, a személyleírásra használt különös fogalom meghatározásai s s test rendszeres ellenzése által a gyakorlatban a nyomozó közegek által, kik között a legtöbb a kis műveltségű ember, nehezen használható.

(Vége köv.)

sük, elő kell készítenünk az olvasandó anyagot. Felébresztjük a növendékekben a vágyat többet tudni, többet olvasni arról a tárgyról vagy dologról, amiről az imént oly bizalmasan, atyailag elbeszélgettünk.

Azután főleg gondolkodásra kell szinte észrevétlenül terelni a gyermeki elmét. Ne legyen sohasem közömbös az elolvasott mondat vagy szakasz iránt, hanem önkéntelenül lépjen föl benne az a kérdés: vajjon kiről, miről és mit olvasott?

Amilyen lényeges az olvasmány előkészítése, nem kevésbé fontos azoknak megválasztása. A népiskolában a tanítás gyupontja az olvasókönyv, ennek tehát nagy gonddal s paedagógiai tudással kell összeállítva lennie. Az olvasmány mindig olyan legyen, ami a figyelmet fölébreszti, a képzelőtehetséget kellemesen érinti és a gyermeki szívet érdekkörébe vonja. Az ily olvasmányok művelik, erősítik az emlékezetet, fejlesztik a tudást, erősítik az itélő és gondolkodó tehetségeket.

Az olvasás tanítás legyen őszinte, természetesen és ne mesterkélte. Az erőltetett hangsúlyozás, a színészes hanglegjtés komikus. Kövesse a gyermek ezt az egyetlen utasítást, mindenkoron. Ugy olvass, amint beszélsz!

Az olvasási kedv fejlesztésének igen fontos eszköze lehet a fogalmazás is. Éppen ezért erre nagy súlyt kellene helyezni a népiskolai tanításban. Mert aki saját gondolatait szabadon és hibátlanul le tudja írni, az már gondolkodó fő és aki rendszeresen tud gondolkodni, az az olvasottak felett sem fog hidegen elsurranni, hanem lelke az elolvasottakat bonckés alá veszi, mérlegeli és a neki szükségeset elraktározza. Az olvasás a fogalmazásra és viszont kölcsönös hatással vannak.

Legyen az olvasás tanítás mindenkor változatos. Az egyformaság untató a gyermeki kedélyre és ilyenkor elfásul a gyermek és elméje szorakozottá lesz. Felváltva erkölcsi, szívnemesítő, majd történelmi, ismét máskor reál ismereteket avagy egészségügyet tárgyaló olvasmányok veendőek elő.

Példával is kell az olvasási kedvet növelni, mert a közmondás is azt tartja, hogy a tanításnak szárnya a jó példa. A tanítónak gyakran kell mintafelolvasást tartani s ezt a növendékekkel utánoztatni, mert mint Menyei neveléstanában mondja: „Legbiztosabban lehet jól olvasni megtanulni más művelt s különösen olvasási ügyességükről vagy szép szóbeli előadásukról ismert egyének meghallgatása, megfigyelése, utánzása és gyakorlása által.“ A tanítónak minden olvasási órán — habár ismeri is már évek óta az olvasmányt — érdeklődést kell mutatnia, hogy a gyermek lássa, miként ez hasznos, élvezetes dolog lehet, mert ime tanítója is figyelemmel olvassa. Ha a tanító csak sorba olvastat s az alatt ő ir vagy más dologgal foglalkozik, úgy az ilyen olvasás gépies munka, amely nem hasznos, de kárt okoz, mert kiüli a gyermekből az érdeklődést, a gondolkodást s kapunk benne egy szajkót, aki talán darálva olvas, de az olvasottak értelmét nem tudja, az mint érdektelen üres hang száll el elméje fölött.

Ezeknek szemmel tartása után, ha a gyermekben az olvasási kedv föl van ébresztve, akkor annak további fentartása nem lesz nehéz. Az iskolai könyvtárból a tanuló felfogásának, látkörének megfelelő könyvet adunk ki, hogy mulatság, élvezet legyen annak átolvasása. A tanító röviden mindig ismertesse a könyv irányát, tartalmát és ébressze föl a kíváncsiságot piciny értelmükben. Visszajövet ugyancsak pár

kérdéssel vegyen számot, ha maradt-e és mennyi haszna az olvasásnak, észlelhető-e annak nyoma lelkében? Akinél nyoma van a figyelmes olvasásnak, ott ne sajnálja a dicsérő szót, a kiemelés, míg ahol a tájékozatlanság felületes vagy hiányos elolvasásra vall, ott iparkodjék magyarázatával kibővíteni a hiányos ismereteket és fölébreszteni a vágyat az alaposabb tudásra. Esetleg az ily könyvet nyilvánosan is felolvastatja vagy egyes érdekes részeket belőle.

A könyvtár használata maga is legyen jutalmi eszköz. Csak arra érdemes növendékek kapjanak könyvet s kitüntetés számba menjen az, aki hosszabb, értékesebb művecskét kap.

Természetesen vigyázni kell itt is a szélsőségektől, nehogy az ugynevezett olvasási dühöt ébresszük föl, mert ez károsná lenne. Elvonja a növendéket a komoly iskolai munkától: a tanulástól, ugyan felizgatja a képzelődést és felületességre szokhatik.

No meg azt is el kell kerülnünk, nehogy a gyermek összes szabad idejét könyvbe merülve, a szoba falai között töltse, mert végre is a gyermek legyen minél tovább gyermek és ne kapjon már serdülő korában csömört a sok olvasástól, ami későbbi önképzésének kárára lehetne.

Lengjen szüntelenül a nevelők, az iskolai és népkönyvtárak kezelőinek szeme előtt az az igazság, amit Benedek Elek, kiváló írónk hirdet: „az iskolai könyvtárnak nemcsak az általános művelődést kell szolgálnia, de egyúttal támogatnia kell az iskolát is a nemzeti érzés, a nemzeti öntudat ápolásában.“

(Vége köv.)

H i r e k .

Személyi hir. Gróf Chottek Rezső nagybirtokos szombaton délelőtt Fernbach Károly főispán látogatására Zomborba érkezett.

Főispáni ebéd. Fernbach Károly főispán szombaton délelőtt ebédet adott, melyre hivatalosak voltak gróf Chottek Rezső nagybirtokos, dr. Balogh Ernő orsz. képviselő, Eperjessy Béla törvényszéki elnök, Fejér Gyula apát plébános, Hauke Imre polgármester, Karácson Gyula kir. tanácsos, Popovits Aurél kir. főügyészhelyettes, Popp György kir. tanácsos, pénzügyigazgató, Szemző Gyula nagybirtokos, Tárczay Dezső főszolgabíró és Vojnits István alispán.

A Zombori Függetlenségi Párt zászlóavatási ünnepe. A zombori nők diszes új zászlóval ajándékozták meg a függetlenségi pártot. Az új zászló fölvatása folyó hó 17-én vasárnap történt nagy ünnepélyességgel. A zászlóanyai tisztet Zombor város országgyűlési képviselőjének neje Fernbach Péterné úrnő töltötte be.

Az ünnepségek sorozata szombaton este kezdődött. 8 órakor tárogató zene hangzott szét a szent István templom tornyáról. 9 órakor fáklyásmenet indult el a függetlenségi párt helyiségéből, mely a több ezer főnyi közönséggel a Deák Ferenc és Erzsébet-köruton s a Jókai téren át zeneszóval vonult a zászlóanya lakása elé, a Szemző-féle házhoz. A párt nevében dr. Pataj Sándor ügyvezető alelnök szép beszéddel üdvözölte a zászlóanyát, mire Fernbach Péterné úrnő lelkes hangon, kedves beszédben válaszolt. A Kaszinói dalárda s az Iparos dalárda a zászlóanya tiszteletére esti dalokat énekelt.

A zászlószentelés vasárnap délelőtt történt ragyogó szép időben a Szabadság-téren. Három diszátör volt föllálítva a Schweidel-szobor

előtt, a középső a tábori mise tartására. A házak is sok helyen föl voltak lobogozva. Fél 8 órakor 50 koszorusleány vőfélyesen s 80 virágszóró leányka, festői magyar viseletben, kísérték el a zászlóanyát a zászlószentelésre. 8 órakor Fejér Gyula apátplébános tábori misét mondott s a zászlót fölszentelte. A mise alatt a kaszinói dalárda régi magyar egyházi énekeket énekelt. A zászlót megáldották még Kupuszárevits Lyubomir gör. kel. esperes és Lombos Alfréd ág. evang. lelkész is. A fölvatató beszédet Mukics Simon szabadkai országgyűlési képviselő mondta az országos függetlenségi párt nevében. Ezzel kezdetét vette a zászlószögek beverése. — Itt említjük meg Fernbach Péter képviselőnek s nejeének, a zászlóanyának nemeskeblű áldozatkésztségét, hogy a zászlószöveget mindketten 1000—1000 koronával váltották meg. — A fölvatott zászlót a zászlóanya gyönyörű, lelkes beszéd kíséretében átnyújtotta a pártnak, mire a lélekemelő ünnep véget ért, s a koszorusleányok vőfélyeikkel a zászlóanyát hazakisérték.

Fernbach Péterné úrnő a zászlószentelésen résztvevő virágszóró lánykákát kedves ajándékkal: tulipános dobozban finom cukorkákkal lepte meg.

Délután 4 órakor a városi parkban sétahangverseny volt. Gyönyörű ligetünket soha még oly nagyszámu közönség nem lepte el, mint ez alkalommal. Fernbach Péterné úrnő az ő diszes kíséretét kedves szeretetreméltósággal megvendégelte.

Este 8 órakor a Vadászúrt szálló kert-helyiségében 500 terítékű társasvacsora volt, mely után a fiatalság táncra perdült s a jókedvű mulatság a reggeli órákig eltartott.

Érsekünk Ujvidéken. Dr. Városy kalocsai érsek ma Ujvidékre érkezik és e hó 20. és 21-én osztja ki a bérmálás szentségét.

Birói vizsga. Pánczél Zoltán bícsalmási járásbírósi aljegyző folyó hó 11-én a birói vizsgát kitűnő sikerrel letette.

Dalestély. A zombori kaszinó-egyesületi dalárda f. hó 14-én, Urnapján tartotta táncal egybekötött I. rendszerinti dalestélyét a következő műsorról: 1. Nyitány. Előadta a műkedvelők zenekara. 2. Subog a szél. Zimay L.-tól. Férfikar. 3. Fantasia appassionata. Wieuxtempől. Hegedűn előadta Csavojác János, zongorán kísérték Blumenthal Károly. 4. A kápolna. Becker E. V.-tól. Férfikar. 5. Magyar népdalok. Gyene Gusztávtól. Férfikar. A dalárdát s a közreműködő műkedvelő zenészeket, köztük különösen Csavojác János urat, dicsérni fölösleges. De lehetetlen a legnagyobb sajnálattal nem szólni a közönség megmagyarázhatlan tartózkodásáról. Nemesak hogy a dalárdától távolabb állók, de még a pártoló tagok sem pártolták e nemes működésű egyesületet. Pedig valami nagyobb anyagi áldozatról sem lehetett szó. Lehet e aztán csudálni, hogy a közönség rideg közönye a dalárda lelkesedésének hurjait is meglankasztja...

25 éves papi jubileum. Főtisztelendő Nagel Máté militicsi plébános e hó 24-én tartja szerény magánkörében 25 éves papi jubileumát. Militicsi község lakossága azon fáradozik, hogy minél ünnepélyesebbé és emlékezetesebbé tegye szeretve tisztelt lelkipásztorának ezen jelentőségű örömapját. Az ünnepély lefolyását egyik legközelebbi számunkban hozzuk.

Esküvő. Fényes esküvő folyt le f. hó 12-én Zomborban a r. kath. plébániatemplomban. Vojnits Pál honvéd főhadnagy vezette oltárhoz Halm Marussa urleányt. A násznagyi tisztet Halm Sándor madarasi, és bajnai Vojnits (Gábris) Pista szabadkai nagybirtokosok töltötték be. Koszoruleányok voltak: Vojnits Gizi, Halm Lea, Szkenderovits Ilonka, Parcsétich Mariska, Vojnits Eta, Vojnits Ilonka (Szabadka), Vojnits Örsike, Vojnits Ilonka (Zombor) Vőfélyek: Halm Sanyi, dr. Zátanyi

Dezso, Hermann Rudolf, Rajháthy Pista, Prokópy Imre, Jablonszky Aladár, Halm Miklós. Jelen voltak még az örömszülőkön kívül Vojnits István alispán és neje, Halm Ervin és neje, öz. Trischler Ferencné, Vojnits Lukács és neje, Vojnits Gábor és neje, Szkenderovits Béla, Parcsietich Péter. Az esketési szertartást Vojnits Dezso a vőlegény testvéröccse végezte, ki gyönyörű beszédet intézett az ifjú párhoz. Figyelmeztette őket a pillanat fontosságára. Mindig megindultsággal végezte a szertartást, mert sohasem bíztos abban, hogy a frigy, melyet megáld, szíve kívánsága szerint boldog lesz-e, mert hisz az eskető oltárt néha a bú és bánat könnyei öntözik. A jelen alkalmalmmal fokozottabb megindultsága, mert szeretett bátyját részesíti a házasság szentségében, de aggodalma részint kisebb, mert ismeri az ifjú párt, tudja azt, hogy a tiszta önzetlen szeretet fűzi őket össze s tudja, hogy Istenbe vetett rendületlen bizalommal lépnek az oltár elé. Már pedig az Istenbe vetett bizalom megszenteli szíveik frigyét, megerősíti szívük szövetségét és reményeiket egész biztossággá emeli. Kéri az egek mindenható urát, hogy hallgassa meg az ifjú pár s felkent szolgálójának fohását, áldja meg az ifjú párt, hogy az élet forrtegeben találják meg mindig és mindenhol boldogulásukat és boldogságukat. — Az esküvő után, amelyet nagyszámu szép közönség nézett végig, Halm Ottó vendégszerető házában gyűlt össze a nászközönség, hol fényes lakomán vig poharazás és tánc között Sipos muzsikája mellett kiválóan kirradtig maradt együtt az örömteli társaság.

A Magyar Védő Egyesület nőválasztmánya június hó 12-én a városháza kisebb tanácstermében ülést tartott, amelyen résztvettek Garam Kálmánné, öz. Halász Gyuláné, Jovánovits Józsefné, Mayer Istvánné, Mérő Ignácné, PocsKay Sándorné, Szilágyi Mórné, Szilágyi Péterné, Sztankovits Györgyné, és Wundszám Ida urnók. Az ülés egyedüli tárgya a nőválasztmány elnökének a megválasztása volt. Egyhangulag dr. Jovánovits Józsefné urnót választották meg elnöknek. Ezzel a védőegyesület szervezése teljesen be van fejezve s megkezdí a házára és a társadalomra egyaránt üdvös működését. Működésének sikere a nagyközönség pártolásától függ, abban pedig nincs okunk kételkedni, mert napjainkban e kötelességszerű hazafias cselekmény alól senki se vonhatja ki magát.

Halálozás. Fratricsevits Béla, városunk tekintélyes polgára f. hó 17-én, vasárnap, életének 69. esztendejében elhalálozott. Temetése ma d. e. fél 10 órakor nagy részvét mellett ment végbe. A nagyszámu gyászborult család a halálesetről a következő gyászjelentést adta ki: Alulírottak szívünk legmélyebb fájdalommal tudatjuk valamennyi rokonunkkal és ismerősünkkel, hogy a forrón szeretett férj, édes apa, nagypapa, após, nagybátya és rokon Fratricsevits Béla folyó évi június hó 17-én déli 12 órakor, életének 69-ik, boldog házasságának 29-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után az Urban elszenvedt. Drága halottunk földi maradványai folyó évi június hó 19-én délelőtt fél 10 órakor fognak a római kath. vallás szertartásai szerint a gyász házban beszenteltetni, ugyanakkor a római kath. plébániatemplomba vitetni, hol az engesztelő szentmise-áldozat a Mindenhatónak bemutatatik, azután a helybeli szent Rókus temetőben levő családi sírboltba örök nyugalomra helyeztetni. Zombor, 1906. évi június hó 18-án. Legyen áldott emléked és nyugodjál békében! Fratricsevits Béláné szül. Büttner Mária, felesége. Trischler Gyuláné szül. Fratricsevits Adrienne, Fratricsevits János, Fratricsevits István, Raab Antalné sz. Fratricsevits Antónia, gyermekei. Trischler Nelly, Trischler

Béla, unokái. Trischler Gyula, Raab Antal, vejei. Fratricsevits Jánosné szül. Sudár Etelka, menyé. Fratricsevits-Aszt Vince, Nikolics Aurélné szül. Sztrilich Mária, unokaöccse és huga. Öz. Sztrilichné Fratricsevits Mária, Fratricsevits Gizella, unokanővérei.

A kalocsai érsek Szilbácson. Lelkes ovációban részesítette Szilbács községe Városv Gyula kalocsai érseket f. hó 5-én d. u. fél 6-kor Szépligetre való utaztában a pályaudvaron. Bár a közönségben csak 6 katolikus család lakik, annál meglepőbb volt, hogy a szakadó esőben is valláskülönbőség nélkül csak egy özönlött a közönség a vasuti állomásra. Mozsárdurrogatás között érkezett be a vonat a fellobogózott pályaudvarba, a palánkai járás első állomására, ahol Hipp Dezso főbíró üdvözölte a főpásztort, mire Himmelsbach Gyuláné, Göröncser Gizella postamesterne csokrot nyújtott át neki, melyet látható örömmel és kellemes meglepetéssel fogadott. Az üdvözlők között ott láttuk Zarándy Zoltán községi jegyzőt, akinek érdeme, hogy villámgyorsan ünnepi díszet öltöttek a pályaudvar közelében álló összes épületek, ott láttuk továbbá Payerle Nándor szolgabíró, Szaberényi Vilmos ág. ev. és Popovits V. Tódor g. k. lelkészeket, Hruz Sámuel ág. ev., Dimics Lázár és Mókics Dusan g. k. tanítókat, Marjanovich Alajos járási rendőrfelügyelőt, az előljárást, a százkra menő népet, kik az érkezéskor s az induláskor harsogó éljenzésbe és zsvivózásba törtek ki. Az érsek szintén csak röviden válaszolhatott s a vonat folytatta útját Szépliget felé.

A Minimax próbája, mely pénteken az eső miatt csak részben volt bemutatható, ma d. u. 5 órakor lesz újra bemutatva a vásártéren, mire az érdeklődők meghivatnak.

Kereskedőinasok vizsgája. A zombori kereskedőinas iskolai tanulók vizsgálata folyó hó 17-én vasárnap délelőtt folyt le. A vizsgálaton jelen volt id. Heindlhofer Róbert tekintélyes kereskedő, ki a vizsgálat befejezése után a kereskedőifjak ösztöndíjalapítványából 3 db 10 koronás arany jutalmat osztott ki buzditó beszéd kíséretében, az alapítvány értelmében, egy román kath., egy gör. kel. s egy izr. vallású jó előmenetelű és magaviseletű tanulónak.

Gyermekek beoltása. Zombor szab. kir. város rendőrfőkapitánya közhírré teszi, hogy az oltásra köteles gyermekek beoltása minden vasárnap d. u. 2 óráig fogva a városi kórházban történik. Figyelmezteti a szülőket, hogy gyermekeiket a kezelő orvoshoz annál inkább elvigyék, mert különben az 1887. XXII. t. c. alapján büntetve lesznek.

Az ipartörvény revíziója. Az ipartörvény revíziójáról a kereskedelemügyi miniszterium egy vaskos munkát készített, a melyet véleményadás végett megküldötte az összes érdekelt köröknek. E tárgyban folyó évi augusztus hó 20-án az érdekeltek Budapesten értekezletet tartanak, amelyre az ország összes ipartestületeit is meghívják.

A Duna-Tisza csatorna létesítése tárgyában e hó 20-án szaktanácskozás tartatik a kereskedelemügyi miniszteriumban, melyre az összes szakkörök és érdekeltek meghívást kaptak.

Szocialista népgyűlés. Az újvidéki szocialisták vasárnap délután a törvényesek előtti szabad téren nyilvános népgyűlést tartottak, melynek napirendjén két kérdés tárgyalatott: 1. Hogyan védjük meg szervezeteinket? 2. Mi lesz az általános titkos választói joggal? Esti 8 órakor Mayer vigadótermében Groszmann Miksa (Budapestről) felolvasást tartott, mely után a fiatalság táncra kerekedett és vígan kitarított egész a hajnali órákig.

Uj gőzmalom. A vasutépítés már is maga után vonja Szivác emelkedését. Öszivácön ugyanis egy nagyarányu gőzmalom épül. A gőzmalom nagyságára enged következtetni, hogy villamos világítással fogja ellátni a községet. Sőt mint hírlik, gőz- és kádfürdő is fog létesülni.

A „Sziváci Társaság” az idén is meghozta a maga csekély kis áldozatját a hazafiasság oltárán. Magyar íróktól könyveket ajándékozott az ujaziváci iskolákban a magyarban legjobb előmenetelt tanusító idegen ajku gyermekeknek. A „Sziváci Társaság” ezzel is tanubizonyosságát szolgáltatva annak, hogy mindenben a hazafiasság áll szeme előtt, mindent a magyarságért küzd.

Partszakadás. A Ferenc-csatornának a Dunába ömlő torkolatánál a part mintegy 25 méternyi hosszúságban és 4-5 méter szélességben leszakadt. A partszakadás alkalmával a víz elvitt egy darabot az ott elterülő burgonyaföldből is.

Gyilkosság Jánoshalmán. Folyó hó 12-én Jánoshalmán gyilkos merényletet követtek el két gazdasági cseléd ellen. A gyilkos merényletek áldozatai most a szabadkai kórházban fekszenek teljesen eszméletlen állapotban, s így a rendőri kihallgatásról egyelőre szó sem lehet. Az egyik áldozat neve Szerezla Ferenc, gazdasági cseléd, akit Lengyel János gazdasági cseléd hozott a kórházba. Lengyel János nem tud biztosat mondani, csak annyit vallott a rendőrség előtt, hogy egy ismeretlen nevű jánoshalmi gazdasági cseléd ütötte föbe kapanyéllal úgy, hogy közvetlenül az ütés után eszméletlenül esett össze. A másik áldozat neve Fodor István, aki szintén gazdasági cseléd. Ennek is ugyanaz volt a sorsa, mint társának, csak hogy ennek az ellenfele ismeretes. Ugrovics Józsefnek hívják, aki szintén gazdasági cseléd. Ez is úgy ütötte föbe Fodort, hogy menten eszméletlenül rogyott össze. Mindkettőnek az állapota életveszélyes, s az orvosok véleménye szerint megmentésük valóságosan csudaszámba fog menni.

A tüdővész Bácsme gyében. A „Tuberkulózis” című orvosi szaklap legutolsó számában szomorú hivatalos statisztikát közöl a tuberkulózis 1906. febr. havi pusztításairól. Bács-Bodrog vármegyében 229, Szabadkán 42, Ujvidéken 11, Zomborban 9, Baján 8 ember halt meg tüdővészben.

Felvételi értesítés a szegedi fa- és fémpari szakiskoláról. A fa- és fémpari szakosztályokba való felvételre a jelentkezés rendes tanulók részéről az intézeti igazgatósághoz címzett bélyegmentes beadvány alapján történik legkésőbb folyó évi július hó 31-ig. Bővebb értesítés a „zombori általános ipartestület” jegyzői irodában nyerhető.

Milyen lesz a nyár? A Meteor lapjának legújabb száma rossz hírt hozott. Legalább azoknak, akik június végén vagy július elején akarnak fürdőbe, vagy nyaralóhelyre menni. Különösen pedig azokat sujtathatja le, akik a magasabb hegyek környékére óhajtanak a júliusi meleg elől menekülni. Mert kereken kijelenti, hogy június és július nagy része mindenre alkalmasabb lesz mint a fürdőzésre. Az az időjárás, amely mostanában uralkodik, állandóan tartani fog, vagy legalább is július 21-ik napjáig lényeges változást nem mutat. Július 21-ig, leszámítva két-három napot, nem lesz olyan idő, amely a fürdőzőknek kedvezne. Eső, zivatar mindegyre ismétlődik. Közbe-közbe melegen is kislit ugyan a nap, de néhány nap múlva megint beáll az eső, a nehéz borulás és megint lehül a levegő. Július 21-ike után azonban nagy változás leszen. Az égető nap véglegesen kiül az égre s ugyancsak szórja a forró sugarakat. Igazi kánikulai melegség köszönt be, hogy a multak hibáit kiköszörülje és hogy a nyaralóknak örömet okozzon. Ettől az időtől kezdve augusztus végéig sajnálhatják ama felebarátaikat, akik a városokban nevelték őket, a nyaralókat, július végéig.

A kivilágított menyasszony.

Washington államban Ballard városnak a polgármestere nagyon elővigyázatos egy ur, mert a házassága előtt azt kívánta, hogy a menyasszonya belsejét Röntgensugarakkal világítsák meg, mert hátha tüdővésznek a csirája van benne s akkor ő el nem veszi. A menyasszony, Miss Rosena Grover ezt a tapintatos követelést természetesen fölháborodva utasította vissza, mire a polgármester az eljegyzést fölbontotta. Miss Rosena erre volt völegényét 25,000 dollár kártérítésért bepörölte.

A nők és a férfiak feledékenysége. Még a legnagyobb udvariasággal sem lehetne ráfogni a nőkre, hogy kevésbé feledékenyek, mint a férfiak, sőt amint a példák is bizonyítják, ebben a tekintetben nagyon is fölülmúlják a férfiakat. Csak nézünk be a rendőrségre vagy a nagyobb vasuti állomásokra és figyeljük meg az ott elhelyezett talált dolgokat, látni fogjuk, hogy azoknak legalább 80 százalékát nők vesztették el. Női esernyők, kézi táskák, erszények, nyakláncok, órák stb. vannak ezeken a helyeken összegyűjtve és csak elvéve, de mindenesetre nagyon csekély számmal, láthatók férfi cikkek is. A fővárosi ember minden nap láthatja a villamoson vagy az omnibuszon, amint egy hölgy fölkel és rendesen otthagy maga után valamit, míg a férfiak csak nagy ritkán felejtik ott az esernyőjüket vagy a sétatálcájukat. A nők tehát kétségtelenül feledékenyebbek, mint a férfiak.

Közgazdaság.

Uj sorsjegyek. A Magyar Jelzálog-Hitelbank óriási feltűnést keltő művelettel lépett az ország elé. Hazánk leghatalmasabb bankjaival szövetségbe felhívást tett közzé, mely szerint 3%-os nyereségekötvényeinek tulajdonosait felszólítja, hogy darabonként 57 koronára lefizetése mellett cseréljék ki f. hó 22-ig kötvényeiket az ezek helyett kibocsátandó új sorsjegyekre. A Jelzálogbank megszünteti a nyereségekötvényeknek amugy is jelentéktelen kamatozását, de e helyett olyan káprázatos nyereségsorsolási tervet állított össze, amely világszerte ritkítja párját. A sorsjegytulajdonosok 1.000.000, 500.000, 400.000, 300.000, 200.000, 100.000 stb. koronás fő- és még számtalan mellényereseményekre játszanak. A feltételek akként vannak megállapítva, hogy aki konvertál, az igen lényeges előnyökhöz jut. Az egy nyereségekötvény helyett kiadandó két sorsjegy értéke ugyanis ca 50 koronával nagyobb; ezenkívül évenként hat huzáson játszik fenti óriási nyereseményekre. Az új sorsjegyek darabonként 140 koronával jegyezhetők is f. hó 22-ig az aláíró helyeken, s ezek fenti nagy nyereseményekre szintén játszanak évenként három huzásban. Megjegyzendő, hogy az új sorsjegyek a legelső befektetési papirokkal egyenrangúak, tehát feltétlen (pupilláris) biztonságu értékpapírok.

Széna, szalma, takarmány.

(Fuchs József takarmánynagykereskedő heti jelentése Budapest, V., Nádor-utca 11.) A hetivásáron szénában és szalmában kevés behozatal és jó kereslet volt. Eladatott: középminőségű jobb és elsőrendű széna 2.30—3.20, muhar 3.40, alomszalma 1.45, zsupszalma 1.85, szecska 2.20 kor. per 50 kiló fuvaronként házhoz szállítva. Préselt széna 2.80—3.00, préselt szalma 1.40—1.60 kor. per 50 kiló a józsefvárosi pályaudvaron. Gabonaművek: zab 9.50, tengeri 6.50, rozs 6.60, árpa 7.40 kor. 50 kilónként.

Szerkesztői üzenetek.

Clorofom. A tárcát szükség esetén közöljük. Gyors közlést azonban nem ígérhetünk.

HIRDETÉSEK.

415. szám. 1906.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a bacsstopolyai kir. járásbíró 1906 évi Pr. 38/5. számú végzése következtében Eimann Károly ujszíváci lakos zárgondnok által képviselt néhai Löbl Vilmos ujszíváci volt lakos hagyatéka javára 1906 évi április hó 2-án fogantatott zárlat végrehajtás utján lefoglalt és 7060 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: a zárlati jegyzőkönyv 3. tétel alatt összeirt 2 drb bika, valamint annak 4. tétel alatt összeirt 1 drb hizott sosici tehén, a 6. tétel alatt összeirt 33 drb hizott és illetve selejtés sertés, és végül 5. tétel alatt összeirt 9 drb szárvasmarha közül 2 drb hizott magyar tinó — bírói nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a bacsstopolyai kir. járásbíró 1906. Pr. 35/5. számú végzése folytán Bajsa községben alperes alsóroglaticai Löbl Vilmos tanyán leendő eszközzésére 1906. évi július hó 2-ik napjának délelőtti 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és fölfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Bacsstopolyán, 1906. évi június hó 14-én.

Gruits Miklós,

kir. bir. végrehajtó.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

304. szám

1906.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori kir. járásbíró 1906. évi V. 331., 344. és 345. számú végzése következtében dr. Gombos Ignác és dr. Balogh Ernő zombori ügyvédek által képviselt zombori takarékpénztár, Trisehler Gyula és Ince Gusztáv zombori lakosok javára id. Mihályi János és társa zombori lakosok ellen 1955 kor. 28 fil. és járuléka erejéig 1906. évi március hó 7-én fogantatott biztosítási végrehajtás utján le- és fölfoglalt és 696 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: különféle butorneműek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a zombori kir. járásbíró 1906. évi V. 331/5. sz. végzése folytán 1955 kor. 28 fil. tőkekövetelés, ennek esedékessége napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 136 korona 40 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Zomborban adós lakásán leendő eszközzésére 1906. évi június hó 28-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és fölfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Zomborban, 1906. évi június hó 5-én.

Styrum Mór,

kir. bir. végrehajtó.

Árlejtési hirdetmény.

A helybeli gör. kel. szerb egyház-község alulírott előjárósága ezennel közhírré teszi, hogy a nagytemplom-utcai iskolának átalakítandó néhai dr. Sztokjovics Péter házának kőműves, ács, asztalos és többi munkálatai **f. évi június hó 21-én csütörtökön d. u. 3 órakor** az egyházközség hivatalos helyiségében árlejtés utján fognak kiadatni.

Mivel az átalakítási költségek 23,654 koronára rugnak, úgy minden árlejtő köteles lesz ezen összeg 5%-át bánatpénz fejében az árlejtő bizottságnál előre letenni. Ezen átalakításra vonatkozó tervek, költségvetés és árlejtési feltételek az egyházközség hivatalos helyiségében kitétetek és d. e. 8—12, d. u. 3—5 óráig megtekinthetők.

Megjegyzendő még az is, hogy az egyházközség választmányának jogában áll a megtartott árlejtést jóváhagyni, avagy nem.

Zombor, 1906. június hó 12-én.

Szvircevit Riszta, Maglity István,

h. jegyző. egyházközségi elnök.

Kiadó mézárszékek.

A róm. kath. plébánia épületében levő s a láncokban fekvő 19. és 21. számú Ráty-féle és 22—23. számú Kiss-féle **mézárszék-**, valamint a 20. számú Nebl-féle **hentesüzlet-helyiségek f. évi november hó 1-től** kezdődőleg három-három évi időtartamra **kiadóok.** — Bővebbet az egyházpénztárban. 3—1

ad 1526. sz. 1906.

Pályázati hirdetmény.

Kishegyes község előjárósága 5 gyalogrendőri és 1 lovas rendőrvetetői állásra pályázatot hirdet.

Rendőrvetető fizetése 640 korona, lótarási átalány 240 korona, a rendőrké egyenként 440 korona havi utólagos részletekben.

Kérvények **1906. június hó 25-ig** adandók be a községi előjáróságnál.

Kishegyes, 1906. június 9-én.

2—2

Előjáróság.

1611. sz. 1906.

Pályázati hirdetmény.

Bezdán község előjárósága ezennel meghirdeti, hogy a vármegyei építészeti szabályrendelet 1. §-a értelmében és a község képviselőtestületének 10/1903. számú határozata alapján a község utcai- és tereinek szabályozása s az új építési vonalak megállapítása céljából szükséges munkálatok biztosítandók.

Ennélfogva felhívjuk azon mérnök urakat, akik ezen munkálatot elnyerni óhajtják, hogy ajánlataikat **folyó évi július hó 10-ig** a községi előjáróságnál benyujtsák.

Bezdán, 1906. június 16.

BOSNYÁK JÁNOS, FLESZ SIMON,

jegyző.

3—1

bíró.

A haj ápolása. A hajhullás leggyakoribb okainak egyike, mint azt már a világ leghíresebb bőrgyógyásza is bebizonyították, a fejbőr korpá képződés. Ezen kellemetlen betegségben szenvedők a legrövidebb időn belül teljesen megkopaszodnak, miután a fejbőr korpá képződés a hajtalajt meglazítja és a haj gyökereit kiszáradja. Számtalan hazai és külföldi orvos ajánlja a „Petrolin hajszesz” és ezekre menő elismerő levél bizonyítja, hogy néhány szori használat után megszűntet mindennemű hajbetegséget, meggátolja az ősülést és meglepő módon elősegíti a haj újra növekedését. **Vásárlásnál a fenti védjegyre tessék szigorúan ügyelni.** Minden más e néven forgalomba hozott hajszesz csak silány, ártalmas utánzat. Kapható az egyedüli készítőknél: **Koráni és Wachsmann drogeria és cosmetical laboratorium, Szabadka.**

Zombor és környékének kizárólagos elárúsítója.

Olajfestékek, festőművészeknek tubusokban dr. Fr. Schoenfeld és Tsa Düsseldorf gyárából.

Legfinomabb olajfestékek tubusokban festő tanulóknak skizsek és tanulmányok elkészítésére.

Gyorsan és keményre száradó szobapadló fénymáz.

Borostyánkő olajfénymáz.

Linoleum és zománcfénymáz festékek.

Szobapadló kenőcsök legjobb minőségű sárga, fehér és barna színekben.

Szobapadló szeszfénymazak.

Olajfestékek minden színben.

Nem létezik jobb, mint a **borostyánkő olajfénymáz**, amely mint medvefej van ellátva védjeggyel.

Kocsimázolóknak részére:

„Hintó“-fénymáz (legfinomabb angol),

„Schleif“-fénymáz,

„Kerék“-fénymáz,

„Allvány“-fénymáz,

valamint az összes anyagok és kellékek, festékek, mázólok és fénymázolóknak részére

gyári áron kaphatók.

Szenzáció! Szenzáció!

Aki akarja, hogy a kályhája szobadísszé váljon, az vegyen füst és szagmentes (törvényesen védett)

Vénus kályhafénynt,

annak 5 perc alatt **kefézés nélkül** bámulatos ragyogó kályhája lesz.

Kapható: *—12

Gergurov Dániel és Fia

vas-, szén- és festékkereskedésében
ZOMBORBAN, Kossuth Lajos- (16-) utca.

1728. szám.

kig. 1906.

Pályázati hirdetmény.

Két, egyenként 600 korona évi fizetéssel javadalmazott gyalogrendőri állásra pályázatot nyitunk. A felszerelést a község, míg a ruházatot a megválasztott szerzi be.

Pályázati kérvények **1906. évi június hó 30-ig** nyújtandók be a községi előljáráshoz.

Omoravicán, 1906. június hó 15-én.

2—1

Az előljárátság.

Borfiú.

Egy **borfiú** felvétetik Zomborban **Maurer Dénes** vendéglősnél (régii sörház-épület).

3—2

1643/1906.

Pályázati hirdetmény.

A bácsalmási járáshoz tartozó Kunbaja községben leköszönés folytán üresedésbe jött községi orvosi állásra pályázatot hirdetek, és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi L. t. c. 9. §-a, illetve az 1876. évi XIV. t. c. 143. §-a alapján felszerelt kérvényüket hozzám **f. évi június hó 30-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezett folyamodványok figyelembe vételét nem fognak.

Ezen állás javadalmazása a községi pénztárból havi előleges részletekben kiutalványozandó 1200 korona készpénzfizetés. Látogatási díj nappal 60 fillér, éjjel 1 kor. 20 fillér.

A megválasztandó orvos kézi gyógyszer-tartását kérelmezheti.

Bácsalmás, 1906. június hó 11-én.

Szutrély Lipót,

főszolgabíró.

2—1

Zombori I-ső rendű juhturó.

Ezennel köztudomására adatik a nagyérdemű közönségnek, hogy Zomborban szöntai-ut és Schweidel-utca sarkán lévő **kereskedésben** naponta **I-ső rendű**

zombori juhturó

kicsinyben is kapható napi árban.

5—1

Dalycsev Dusán

zombori juhturó főkivitelii üzlete.

Elismert jó minőségek.

Felhívás.

Siessünk az alkalmat megragadni és

3—3

Beck Gábor Géza

női és férfi divatruházában, a „Gólyához”, Zombor, főutca, az újtemplom mellett, az újonnan nagyobbított és a mai kor igényeinek teljesen megfelelően berendezett üzletében lévő

nagy alkalmi vételének megtekintését,

ahol nagy választékban kapható:

Teljes női ruhára való szövet 1.50 f.

Teljes női ruhára való delain 2.25 f.

Legjobb mosó és batisztok 15 kr mt.

Divat blüzselymek 99 f.

Divatkelmek 27 krtól feljebb.

Divat delainek 33 krtól feljebb.

Nap- és esőernyők 1.50-től felj.

Férfi nyakkendők 19 felj.

Övek 49 krtól f.

Divat himzett blüzkok 1.49 krtól f.

Nagy választék:

Férfi és női kelengyékben.

Vászon és Schifon

Bluz és pongyola.

Ágy- és asztalterítők.

Alsószoknyák, kötények

Fej- és zsebkendők.

Női, férfi és gyermekharisnyák.

Szőnyeg, paplan.

Csipke- és szövetfüggönyök.

Ezen rendkívüli olcsó elárúsításra felhívja a cég a n. é.

vásárló közönség figyelmét.

Mintagyűjtemények helyben és vidékre nagy választékban kívánatra ingyen s bérmentve.

Rendkívül előnyös vétel.

3 molnársegéd az „Ertl és Scherer első hód-sági hengermalom” cégnél felvétetik. — Nős emberek előnyben részesülnek. A belépni szándékozók ajánlatai a céghez küldendők be. 2-1

1888/1906.

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

A bácsalmási járáshoz tartozó Mátételke községben újonnan rendszerezett, illetve leköszönés folytán megüresedett községi szülésznői állásra pályázatot hirdetek.

Ezen állás évi javadalmazása a községi pénztárból havonkénti előleges részletekben kifizetendő 240 korona évi készpénz, és a szülésnél teljesített segédkezésért 2 kor. díj.

Felhívtnak a pályázni szándékozók, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **f. évi június hó 30-ig** nyujtsák be.

Bácsalmás, 1906. június hó 10-én.

Szutrély Lipót,

főszolgabíró.

2-1

RECHNITZ JÓZSEF

táncintézete Zomborban.

Van szerencsém a mélyen tisztelt és érdekelt közönségnek becses tudomására hozni, hogy Zomborban, a **Szemes-téle külön táncteremben**

táncintézetemet

folyó 1906. évi július hó 1-én megnyitom.

Boston tanítás a legkönnyebb módszerem szerint 3 óra alatt elsajátítható.

Tulipán tánc saját szerzeményem, legújabb nemzeti szalon tánc, itt lesz először bemutatva.

Jelentkezni, illetve beiratkozni lehet egész napon át lakásomon **Barát-utca 6. szám** alatt és június hó 28., 29. és 30-án a táncteremben d. u. 5 órától 7 óráig.

Együttal felkérem azon nagyon tisztelt szülőket, kik arra igényt tartanak, hogy náluk személyesen tiszteletemet tegyem, sziveskedjenek ebbeli óhajukat velem tudatni.

Akik már táncolni tanultak, de nem érzik magukat elég jártasnak, fél díjjal felvétetnek.

Kiváló tisztelettel

Rechnitz József

3-1

okl. tánctanár.

Hungária fürdő

(Zombor, Basa-utca 1. sz. a gimnázium főbejáratával szemben)

mindennap reggeli 5

órától kezdve esti 6

óráig a nagyközönség

rendelkezésére áll.

Urak részére

mindennap délig, kedden és

szombaton délután is.

Hölgyek részére

hétfőn, szerdán és pénteken

délután 2 órától, diákok ré-

szére kedden délután.

Gőzfürdőjegy 1 kor.

Kádfürdőjegy 1 K 20 fil.

Diákjegy 40 fillér,

mely utóbbi csakis kedden d. u. vehető igénybe. *—33

Telefon a fürdőben.

GOMBOS NÁNDOR

jégszekrény és fürdőberendezések gyára, épület- és diszműbádogos
ZOMBOR (Bácska).

Dús raktár mindenféle

jégszekrényekben

(vendéglősök, mészárosok és magánosok részére);

fürdőkádakban

és

*—7

konyhafelszerelésekben.

Minden e szakmába vágó és rajzszerinti bármily-nemű bádogárúk elkészítettnek.

Képes árjegyzék kívánatra bér-mentve küldetik.

Javítások olcsón és pontosan.